

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan kokous 21.3.2018 Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Päätös: avattiin kokous ja hyväksyttiin työjärjestys. Valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Aadan Ibrahim ja Johanna Sjöholm.

2. Palveluverkkouudistus

Vantaa on pitkään kehittänyt menestyksekkäästi palveluverkkojaan, mikä on mahdollistanut keskeisten palvelujen kustannustehokkuuden kehittämisen. Palveluverkoilla tarkoitetaan toimitiloja, joissa kaupungin eri palvelut sijaitsevat fyysisesti. Vuonna 2014 virkamiestyöryhmä laati kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelman vuosille 2014-2023. Voimakkaasta rakentamisesta, väestönkasvusta ja palvelutarpeen lisääntymisestä johtuen kaupungin hankejohtoryhmä antoi viime syksynä taloussuunnittelulle tehtäväksi päivittää palveluverkkosuunnitelma vuosille 2018-2027. Taloussuunnittelu on valmistellut sitä yhteistyössä toimialojen kanssa. Kaupungin investointiryhmä (hankejohtoryhmä) toimii palveluverkkosuunnitelman laadinnan ohjausryhmänä. Erityisasiantuntija Kirsi Vatén kertoi neuvottelukunnalle uudistuksen pääpiirteistä. Sen jälkeen keskusteltiin kysymyksistä, jotka neuvottelukunta oli saanut vastattavaksi etukäteen.

Vantaalla on tehty palveluverkkoselvityksiä vuosina 2005, 2007 ja 2008. Palveluverkkotoimikuntien esittämät kehittämistoimenpiteet ovat ohjanneet osaltaan palveluverkkoratkaisuja ja toimitilainvestointeja. Vuonna 2012 talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) ja kaupungin johtosääntöjen (kv 19.11.2012) uudistamisen yhteydessä sovittiin kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun kehittämisestä. Tuolloin tavoitteeksi asetettiin palveluverkkosuunnittelun sovittaminen yhteen taloussuunnitelman valmistelun kanssa, suunnittelun kaupunkitasoinen ohjaus sekä kaupunginhallituksen roolin vahvistaminen. Taloussuunnittelun tulosalueen tehtäväksi kaupungin johtosäännössä määriteltiin vastaaminen kaupungin palveluverkon kehittämisestä ja yhteensovittamisesta osana kaupungin talousarviovalmistelua. Nämä tehtävät sisältyvät myös uuteen 8.5.2017 voimaan tulleeseen hallintosääntöön (luku 3 § 7).

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman sisältö

Palveluverkkosuunnitelman alkuosassa ovat valtuustokauden strategiaan sisältyvät palveluverkkoja koskevat linjaukset, kaupunkirakenteen nykytilan kuvaus, väestön kehitys ja palvelukysynnän muutos, uusimman asuntorakentamisennusteen ja väestöennusteen tiedot sekä väestönkehityksen vaikutus palvelutarpeen lisääntymiseen sekä kaupungin talouteen. Lisäksi suunnitelma sisältää joukon toimitilainvestointien säästökeinoja. Suunnitelmassa kuvataan toimialoittain ja palveluittain toimialojen palveluverkkojen nykytilaa, palveluverkkojen kehittämistarpeita sekä suunniteltuja palveluverkkomuutoksia ja arvioidaan palveluille varattua tonttitarvetta sekä sen riittävyttä. Palveluverkkoa koskevat kehittämistavoitteet on tiivistetty palveluittain keskeisiksi palveluverkkolinjauksiksi.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman tavoitteet

Palveluverkkosuunnittelun tavoitteena on palvelutarpeiden mukaisen taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokkaan sekä monikäyttöisen palveluverkon kehittäminen. Laadittuun kaupunkitasoiseen suunnitelmaan on koottu keskeiset palveluverkkolinjaukset, palvelutarpeet ja palveluverkon tavoitetila palveluittain vuosille 2018–2027. Suunnitelma ohjaa vuotuista toimitilainvestointisuunnitelman laatimista. Toimialojen toimitilainvestointiesitysten tulee olla esitettyjen linjausten mukaisia sekä niiden tulee edistää palveluverkkojen tavoitetilan saavuttamista.

Asukkaiden osallistaminen ja päätöksenteko

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman sisällöstä ja valmistelusta kerrotaan vaikuttamistoimielimille, yleiskaavatoimikunnalle ja sisäilma-asioiden neuvottelukunnalle maaliskuun aikana. Asukkaita ja valtuutettuja varten laaditaan kaupungin internetsivuille kysely, joka on auki huhtikuun ajan. Kyselyn tuloksia käsitellään toimialoilla sekä esitellään kevään valtuustoseminaarissa 24-25.5.2018, jossa ne toimivat seminaarin ryhmätöiden tausta-aineistona. Palveluverkkosuunnitelma viedään maaliskuussa kaupungin johtoryhmään, toukokuussa kaupungin yhteistoimintaryhmään ja todennäköisesti elokuussa lautakuntakäsittelyihin. Syyskuussa tavoitteena on viedä suunnitelma kaupunginhallitukseen ja kaupunginvaltuustoon.

Palveluverkkosuunnitelman nostot

Koska aikaa oli melko vähän, Vatén esitteli periaatteet ja nostoja eri palveluista. Osa palveluista kuten päiväkodit, neuvolat, koulut ja nuorisotilat halutaan tarjota lähipalveluina. Ongelmallista on, että palveluille nyt varatut tontit sijaitsevat huonosti tarpeeseen nähden. Sen vuoksi on mietittävä uusia ratkaisuja kuten esimerkiksi päiväkotien kohdalla kaksikerroksisia päiväkoteja tai kansille (katolle) rakentamista tms. Kouluista tulee entistä enemmän monitoimitaloja ja kirjastojen toimintaa kehitetään OKM:n ohjeiden mukaiseen suuntaan. Elmon urheilupuisto näyttää taas olevan tulossa.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluissa Vantaa haluaa huomioida edunvalvontanäkökulman sote-uudistukseen liittyen. Oletuksena on, että maakunta- ja soteuudistus toteutuvat. Sen tiimoilta mm. suunnitellaan perhekeskuksia ja liikkuvia palveluja päihdepalveluissa. Sähköiset palvelut ja lisääntyvä itsepalvelu vaikuttavat fyysisten palvelupisteiden tarjontaan.

Keskustelu: Neuvottelukuntaa kiinnosti erityisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulma sekä kielisyyksien ja esteettömyyksen huomioiminen. Osa kommentteista liittyi palvelujen sisältöihin, ei niinkään fyysiseen palveluverkkoon. Olisi tärkeää saada myös vähemmistöjen, maahanmuuttajien, ikäihmisten ja muiden palveluiden käyttäjien näkemyksiä uudistukseen, jotta se saadaan jo alusta lähtien mahdollisimman toimivaksi. Huomautettiin, että ikäihmisiä ajatellen fyysinen asiointipiste tulee olla jatkossakin eri palveluissa. Kyselyyn liittyen Vatén selvittää, onnistuuko siihen vastaaminen englanniksi. Ne, jotka eivät käytä sähköisiä palveluita, voivat vastata kyselyyn myös kirjastoissa osallisuuskordinaattorien avustuksella tai paperilla.

Palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta olisi myös varmistettava, että palvelut huomioivat Vantaan monikulttuurisen väestöpohjan, ikäihmiset, vammaiset, muut vähemmistöt, yksinhuoltajat, suurperheet ja vähävaraiset, autottomat jne. Myös julkista liikennettä tulisi tarkastella palveluverkkonäkökulmasta.

Tiedusteltiin myös, miten näkyy se, että Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Onko tulossa esim. englanninkielisiä päiväkoteja ja kouluja? Esim. Vantaan kouluihin tulee 500 uutta oppilasta/vuosi, joista enemmistö on vieraskielisiä.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi. Kirsi Vaténille lähetetään kooste neuvottelukunnan kommentteista. Huhtikuun aikana neuvottelukunta saa linkin kyselyyn, mahdollisimman monen toivotaan vastaavan siihen.

3. Hyvät väestösuhteet ja polarisaation hillitseminen

Hyvät väestösuhteet on yksi Vantaan uuden monikulttuurisuussuunnitelman painopisteistä. Kouluttaja Hunderra Assefa alusti hyvien väestösuhteiden edellytyksistä ja polarisoituvan keskustelun dynamiikasta ja vaaroista. Hän on mukana äskettäin käynnistyneessä Koneen säätiön rahoittamassa hankkeessa, jossa selvitetään miten toimivat väestösuhteet hillitsevät polarisaatiota, mahdollistavat konfliktien käsittelyn ja ennalta estävät kärjistymistä.

Käytännössä muutamassa suomalaisessa kaupungissa tehdään asuinalueilla tutkimusta sosiaalisesta ilmapiiristä ja sen pohjalta interventioita väestöryhmien välisen polarisaation ennaltaehkäisemiseksi ja konfliktien sovitteluksi. Hankkeessa tuotetaan Suomeen soveltuvia ennaltaehkäisymalleja ja sovittelumenetelmiä, koulutetaan viranomaisia ja kokeillaan, millä tavoin taiteen keinot (valokuva, elokuva) voivat tukea dialogiprosesseja.

Assefa avasi Britanniasta lähtöisin olevaa ja Suomessa oikeusministeriössä kehitettyä hyvien väestösuhteiden mallia. Sen neljä ulottuvuutta ovat asenteet, turvallisuus, vuorovaikutus ja osallistuminen (ATVO). Asuinalueilla hyviä naapuruussuhteita voidaan tarkastella mallin avulla ja havaita, että polarisoituva keskustelu vaikuttaa negatiivisesti hyviin suhteisiin.

Polarisaation dynamiikkaa on tutkinut Baart Brandsma. Assefa kertoi lähemmin Brandsman mallista ja sen kolmesta perusolettamuksesta: 1. polarisaatio on ajatusrakenne, 2. polarisaatio vaatii polttoainetta, 3. polarisaatio on tunnereaktio – tällöin loogiset vasta-argumentit eivät tehoa. Vahvistuakseen polarisaatio edellyttää erilaisia rooleja, joita ovat yllyttäjät, liittyvät (valinneet puolensa mutta eivät ääripäästä), hiljaiset keskellä olijat, sillanrakentajat ja lopulta syntipukit. Polarisaatiota voidaan hillitä, mutta se vaatii muutoksia kommunikaatiossa: on vahvistettava keskellä olevaa massaa, on vaihdettava puheenaihetta (ei puhuta identiteeteistä vaan yhteisistä huolista), on asetettava sellaisia kysymyksiä ja käytävä sellaista keskustelua, joka on relevanttia ääripäiden keskellä olijoille. Täytyy siis muuttaa asemoitumista ja puheen sävyä (ole kiinnostunut ja arvostava) ja pysyä puolueettomana.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Muut asiat

Hyvinvointiohjelma, joka sisältää monikulttuurisuus suunnitelman, käsitellään maanantaina 26.3. kaupunginhallituksen iltakoulussa.

5. Rasisminvastaisen päivän tilaisuus: Ei tietä kotiin -elokuvan näytös

Vantaalla rasisminvastainen päivä huipentui dokumenttielokuvaan *Ei tietä kotiin* seurakunnan auditoriossa klo 18.30. Neuvottelukunta siirtyi auditorioon seuraamaan elokuvaa osana kokousta. Puheenjohtaja Ranbir Sodhi kiitti tilaisuuden avauksessa elokuvan tekijöitä ja totesi että myös neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu hyvien väestösuhteiden edistäminen.

Hannu-Pekka Vitikaisen ja Markku Heikkisen DocPoint-festivaalilla palkittu elokuva käsittelee rasismia eri näkökulmista. Se kertoo Kongon demokraattisessa tasavallassa syntyneestä Charles Nyakarashista ja hänen elämästään Kajaanissa. Elokuvasa Charles sanoittaa historiaansa suomalaiseksi kasvavalle tyttärelleen ja vierailee sukulaistensa luona pakolaisleirillä Ruandassa. Pakolaisleiri on yhä olemassa ja sen ongelmat ovat yhä ajankohtaisia.

Päätös: Dokumentin jälkeen keskusteltiin elokuvasta ja sen herättämistä ajatuksista. Osallistujat kannattivat dokumentin tekijöiden tavoitetta saada se nähtäväksi kaikille Vantaan kahdeksansille luokille.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 20.30. Seuraava ja kauden viimeinen kokous pidetään 16.5. klo 17 kaupungintalolla.